

**AMIT TUDNUNK KELL
A FÖLD NEMZET-
STRATÉGIÁJÁRÓL**

A rural landscape featuring a large, dense green tree on a slight rise. A dirt road curves through the scene, leading from the foreground towards the right. To the left of the road is a large, dark brown plowed field. To the right is a field of green crops. The sky is bright blue with some light clouds. In the foreground, there is a gravel path and some green grass.

**Hogyan szerezheti vissza
házánk önrendelkezését
a földtulajdon és a földhasználat
nemzeti szabályozásához?**

1.

Ma döntően két intézmény gátolja, hogy a Magyar Állam a külföldiek által jogtalanul birtokolt egymillió hektár földet visszaszerezze, a teljes földalapot a hazai gazdák kis – és középüzemei javára újraossza és a földet megőrizze a magyarság részére. Elsősorban ezt a föld uniós tőke minősége zárja ki, a tőkédiktátum kiszolgálása miatt pedig a belső szabályozók, amelyek a föld lehetséges védelmét is feladják. Ez a kettős alávetés sem számolhatja fel azonban a nemzeti földpolitika mozgásterét, ami alapján az ország elérheti a föld tőke minőségének az uniós megszüntetését és – akár e nélkül is – a fenntartott rész – szuverenitással, nemzeti hatáskörében a hatékony önvédelem kiépítését. Magyarán: az uniós tagság ellenére minden tagállamnak lehet olyan eszköztára, amivel fékezheti, sőt kizárhatja, hogy földjét a nemzetek feletti tőke uralja.

A csatlakozási szerződések az EU 18 tagját – köztük a keletiekkel együtt csatlakozott Ciprust, Máltát és Szlovéniát is – mentesítik az alól, hogy a tőke szabad mozgása előtt megnyissák földpiacukat, miközben a keleti Tizeket erre kötelezik. Ez a - hazánkat is sújtó – kényszer, az államterület földjéről való önrendelkezés teljes elvonása azonban nemcsak súlyos érdeksérelem, hanem az EU Alapító Szerződésének (EUMSZ) számos alapintézményébe ütközik. (Megsemmisíti a tagállam kizárólagos hatáskörét, ami ma is garantálja a földtulajdon nemzeti szabályozását: 345. cikk; a döntéssel az EU túllépi saját hatáskörét és jogellenesen beavatkozik a tagállam alapvető állami funkcióinak a gyakorlásába, a súlyos diszkrimináció átgázol az uniós integráció pilléréen, az általános egyenlőség és a jogegyenlőség követelményén, stb. Ld. Tanka E.: Országvesztés törvényesített földrablással. Agroinform K. Bp. 2015. 1 - 192. o.)

2.

A törvénytelenséget rendes felülvizsgálati eljárás orvosolhatja, amit – az Alapszerződés módosítását célzó javaslatként – bármely kormány kezdeményezhet az Európai Tanácsnál. Ez elérheti a föld tőke - minőségének és a Tizek földpiac - nyitási kötelezettségének a megszüntetését. Hazánk javára is megvalósulna – az EUMSZ által szavatolt – önrendelkezés, ami visszaállíthatja történelmi közjogunkat, a Szent Korona birtoktanát, ezzel a külföldi földtulajdonszerzés kizárását. Az eljárásnak számos buktatója van, már az ügy érdemi tárgyalásához is 16 tagállam egyetértése kell. A földjogi önrendelkezés törvényes visszaszerzése azonban nemcsak a Tizek létérdeke, hanem a Tizenhatalmaké is, mert az Európai Bíróság „jogfejlesztése” náluk is fokozatosan felszámolja az eddig megtúrt önrendelkezést, amit az EU teljes területén alávet a globális tőkédiktátumnak. Az önálló államiság feladása helyett a Tizek és további országok összefogása kiharcolhatja az államterület földjére a nemzeti önrendelkezést.

Az állam az értékalapú, közérdekű birtokpolitikát a birtokrend létrehozásával valósíthatja meg. Ennek rendszere négy alkotóelemre, a földtulajdon, a földhasználat, a földvédelem és a földkészlet – gazdálkodás (földügyi igazgatás) közcélú szabályozására épül. Ezek egymást kiegészítő, összehangolt működtetése a társadalmi közmegegyezéssel elfogadott, földvédelmi nemzetstratégiát hajtja végre, a következő rendezőelvek szerint:

3. 1. — Földtulajdon

Itt a stratégia három kulcseleme döntő: A/ a szövetkezeti részarány – tulajdon, másfelől B/ az állami földtulajdon sorsának a rendezése, és C/ a külföldiek zsebszerződéseivel jogtalanul birtokolt egymillió ha föld visszaszerzése.

A/

A részarány – tulajdonnál fel kell számolni azt a – jogállamiságnál túrhetetlen – jogfosztást, ami közel két millió kistulajdonostól 25 éve megtagadja földjének a visszaadását, illetve a más célokra elvett tulajdonáért járó, értékarányos kártalanítását. A 3. 6 millió ha ilyen földek zömét – körmönfont szerzési jogtechnikákkal - főleg az agrároligarchia birtokolja, emiatt azokat nem lehet visszaadni. (Már a nem tisztázott jogállású, 1. 5 millió ha részarány tulajdonú földekből is csak 31 292 ha vár azonosításra.) Ezért reális jogorvoslat a tulajdonosok törvényes kártalanítása lehet. Tulajdonának elvonása miatt az igazolt tulajdonos – a föld valós értékétől és piaci áráról függetlenül – ma az államtól hektáronként 80 ezer Ft-ot kaphat. Ez a jelképes összeg felér a föld jogtalan elkobzásával: az átlagos földpiaci ár ennek tizenegyszerese, 884 ezer Ft, míg az állami földek átlagos vételára 1. 4 millió Ft/ha. A szerzett magántulajdont az Alaptörvény alkotmányos alapjogként köteles védeni. Megoldás: a jelképes kártalanítás és a valós földpiaci ár különbözetét a részarány tulajdonos javára meg kell fizetni, de nem a költségvetésből – az adófizetők terhére -, hanem a részarány tulajdont megszerző, új földtulajdonos marasztalásával.

3.

Az állam 2. 116 millió ha földtulajdonát a kormány földeladásai 2016. végéig 290 ezer hektárral csökkentették és sor kerülhet az állami erdővagyon fokozatos eladására is. A mai jog a már eladott állami földek köztulajdonát nem állíthatja helyre: a föld megszerzett magántulajdonát az Alkotmánybíróság esetleges törvényességi eljárása sem teheti semmissé. A magántulajdonná vált állami földek kisebb - nagyobb része akkor lehet ismét az államé, ha bevezetik a mezőgazdasági üzemtörvényt, ami minden árutertermelő üzemtípusnál megszabja az üzemméret felső határát. Ennek túllépése – így nagyüzemnél az 500 ha feletti földterület – a földhasználati és/vagy földtulajdoni jogcím kötelező megszüntetésével jár: az üzemfenntartó az államtól vett „méreten felüli” földjeit köteles eladni, így – a törvényes elsőbbségi elővásárlási jogával – azt az állam veheti meg, az eladó nyereszkesedését kizáró korábbi vételáron.

Az állami földtulajdon teljes felszámolása derékba törné a föld nemzeti önvédelmi stratégiáját. A beindult megsemmisítő folyamat azonban megállítható és visszafordítható, hiszen közel 1. 8 millió ha földvagyon még mindig az államé. Az állami földtulajdon megőrzésének és gyarapításának a közérdekű indokai, intézményi megoldásai és forrás – fedezeti lehetősége ma épp úgy érvényesek, mint a koncepció 2010 – ben történt kidolgozásakor. Mi több, a nemzetállamok pusztításával járó, új világválságok a megmaradás létparancsává tették az állam földvagyonának a polgárai számára köztulajdonként megtartását és hasznosítását. A magántólke soha nem lesz hajlandó földmonopóliumáról, nyereségéről, gazdasági – politikai uralmáról lemondani a köz javára azért, hogy gazdálkodó fiatalok, helyi közösségek, a szociális támogatásra szorulóknak, az önfenntartásukat és a helyi lakosság élelmezését biztosító kistermelők földhöz, értelmes munkához, megélhetéshez jussanak. Ezt a feladatot az államnak és a helyi önkormányzatoknak kell ellátni.

MEGOLDÁS: a/ az állam és a helyi önkormányzatok földtulajdonát – az Alaptörvény P. és 38. cikke alapján, mint a nemzet közös örökségét – a nemzeti vagyontörvény (2011: CXCVI.) módosításával forgalomképtelen államkincstári vagyonná kell minősíteni. b/ Az állam elővásárlási jogával élve fokozatosan kizárólagos állami tulajdonba kell venni a 930 ezer ha természetvédelmi földet, továbbá e jog gyakorlását ki kell terjeszteni az uniós jelentőségű természetvédelmi (Natura 2000) földalap, vagyis 2 millió ha megfelelő földjeire is. c/ A létrejövő 4 – 4.5 millió h állami földvagyon (ami a termőföldalapnak közel a kétharmada) történelmi távon olyan közcélú állami földkészlet – gazdálkodás alapja, ami – rugalmas, örökölhető földbérlettel, tartós földhasználattal, szociális rászorultságnál akár ingyen is – földet ad a helyi földbizottságok döntésével a helyi földművesek indokolt szükségleteire és más közcélokra. (Pl. a települések határában az önellátást megalapozó gyümölcs – zöldségtermesztés szociális szövetkezet keretében.) d/ A megvalósítás előfeltétele, hogy társadalmi összefogás meggátolja az állami földek további eladását és a földpolitikai döntéshozót meggyerje a közérdekű nemzetstratégia végrehajtásához.

C/

A külföldiek által jogellenesen birtokolt földek visszaszerzését – az erre létrehozott BTK 349. § és a 2014: VII. tv. teljes csődje ellenére – kímoldíthatja holtpontról az állami földtulajdon el nem adható kincstári vagyonná minősítése és az erre alapított nemzeti birtokpolitika. A semmis zsebszerződések hatósági feltárását ugyanis csak a föld fekvése szerinti helyi gazdatársadalom közös erőfeszítése, kezdeményező együttműködése alapozhatja meg. Ehhez az érintettek anyagi érdekeltsége is kell. A föld állam javára marasztalással visszaszerzésének nincs értelme, ha azokhoz a helyi gazdák nem juthatnak, hanem – az állami földeladásokhoz hasonlóan – az agároligarchia vagyonát növelik. Ezért az államnak – intézményi biztosítékokkal – kötelezettséget kell vállalnia arra, hogy a visszaszerzett földeket, földhasználati jogcímeiken, ellenőrzött, átlátható eljárásban, közérdekből újraosztja az arra jogosult helyi gazdáknak. E mellett az állam „amnesztiát” (erkölcsi és anyagi mentesülést) adhat a földtulajdonát külföldinek átjuttató állampolgár számára annak fejében, ha – felismert közérdekből és egyéni érdekét is követve – tevékenyen közreműködik a tilos szerződés feltárásában. (Ügyészi indítványra ez a volt földtulajdonos az államtól visszakaphatja a földjét, ha bizonyítja: azon ő vagy közeli hozzátartozója kíván gazdálkodni, a földjét 10 éven belül nem adja el és nem adja bérbe.)

3. 2. — Földhasználat

A nemzetstratégia itt társadalmi és természeti (ökológiai) követelményt támaszt. Az utóbbi az ésszerű, fenntartható földhasználat és a talajvédelem, amelyek a földvédelem pillérei. A társadalmi közérdek pedig az, hogy a földet ne a nagybirtokrendszer uralja, mert az nyomorba dönti a lakosságot, a vidéket, a mezőgazdaságot, miközben iparszerű technológiája (a monokultúra) kizsigereli a talajt, gépi és

vegyszer terheléseivel azt ökológiai sivataggá teszi. Ez a felismerés a hazai földpolitika egyik sarokköve: a polgári kormány épp emiatt hirdette meg a torz birtokszerkezet átalakítását. A nagyüzemek ma az összes üzem 8 % -át teszik ki és a teljes földalap 90 % - át birtokolják. (Zvi Lerman világbanki szakértő adata.) Hazánk a 19. század végétől foglya a nagybirtokrendszernek, de a mai tőkés társaságok nagyüzemi mérete az 1945 előtti főnemesi birtokok nagyságát is meghaladja. A kormány ezen úgy kíván változtatni, hogy a földalap 80 százaléka a kis - és középüzemeké legyen, míg a nagyüzemek ériék be a maradék 20 százalékkal.

A föld közérdekű, közhatalmi újraosztásának megengedett uniós eszköze a mezőgazdasági üzemszabályozás, amit az uniós jog nem tekint a tőkeszabadság korlátozásának. (Ha ugyanis a piaci földszerezést egyedül a tőkeerő diktálná, úgy Európában csak nagyüzemek lennének, a mezőgazdaság egy szűk hatalmi réteg profit - szivattyújaként működne és a vidék kiürülne.) Az üzemszabályozással – a nagybirtokrendszer és a külföldi földspekuláció kizárására - bármely tagállam nemzeti hatáskörében élhet, amint azt ma hét – fejlett mezőgazdaságú – ország, sőt Norvégia és Svájc is alkalmazza. Az intézmény bevezetésére nálunk is van részletesen kimunkált törvényjavaslat (T/315/2014.) Ez 2 éven belül lebonthatja a nagybirtokrendszert: az egyes termelési ágakhoz, eltérő technológiákhoz, tábla – méretekhez stb. igazodó üzemtípusok árutermelést csak a megengedett legnagyobb üzemméreten belül (birtokmaximum) folytathatnak, többlet – földjüktől kötelesek megválni (azt eladni vagy a bérletet megszüntetni). A törvényes üzemméretet (pl. nagyüzemi növénytermesztésnél a maximum 500 hektárt) szankciók (pl. kényszer adásvétel) kényszerítik ki, köztük az agrártámogatásból való kizárás. Az Alaptörvény szerint sarkalatos erejű törvényt kell alkotni a mezőgazdasági üzemek jogállásáról. Döntő, hogy a nemzetstratégia ennek – a kormány elzárkózásával szemben – az intézmény uniós tartalma szerint érvényt szerezzen.

3.3. – Földvédelem

Csak 1990 és 2005 közt a földkivonások mezőgazdasági területünket 10 százalékkal (609 ezer ha) csökkentették. A mértéktelen földpazarlás – legjobb földjeink ingatlanná alakítása – a hazai népességuhanás és a fiatalok tömeges elvándorlása ellenére növekszik. (Nyilvánvaló: az „ingatlanfejlesztés” nem állampolgáraink lakás – és egyéb szükségleteit elégíti ki.) A mai önfeladás helyett – ami egyedül a tőkeberuházó földigényeit szolgálja – a föld mennyiségi és minőségi védelmét új alapelvekre kell építeni:

- ▶ Több uniós állam alkotmányához hasonlóan főszabályként meg kell tiltani a föld nem élelmezési célú kivonását a művelésből, a szűk, nevesített kivétel csak bizonyított közérdek lehet. (A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházás önmagában még nem közérdekű.)
- ▶ A földkivonásról és területi (övezeti) átsorolásról (a föld ingatlanná minősítéséről) sem a földhivatal, sem a helyi önkormányzat nem dönthet (ezeket a tőkeerő könnyen leszerelheti), hanem csak a parlamentnek közvetlenül felelős, központi közigazgatási hatóság. (Értékhatártól függően maga az országgyűlés dönt.)
- ▶ A földvédelmi járulék és bírság mértékét olyan nagyságra kell növelni, ami szigorú takarékosagra (többször a földkivonás mellőzésére) szorítja a tőkeberuházót. (E címen őt a földpiaci ár akár többszörösével kell terhelni, hogy ne tekinthesse az összköltség töredékének a földkivonás adóját, hanem a tőke a profitszerzéshez más terepet keressen.)
- ▶ A „zöldmezős” beruházások igényét vissza kell szorítani, helyettük a tőkét a „barnamezős” beruházások (már meglévő ingatlanok hasznosítása) felé kell terelni.
- ▶ A magántulajdonú föld kivonásánál lehetőleg kerülni kell az ingatlan külföldi beruházónak eladását, míg állami és önkormányzati földtulajdonnál ezt – kivételt nem tűrő módon – meg kell tiltani. (A köztulajdonú földből kialakított ingatlant a beruházó csak határozott időre bérelheti, de az nem lehet az övé.)

A föld nemzetstratégiájának végrehajtását össze kell kötni mezőgazdaságunk talpra állításával. Ez 30 millió ember magas minőségű élelmezésére képes és a 80 – as évtizedben 16 millió fő részére termelt. Az uniós szabályozók azonban a kvótarenddel letörték termelési képességünket, gazdáinkat a nyugati termelőkötől messze elmaradt agrártámogatással és az önköltséget sem fedező felvásárlási árakkal kizárták a versenyből (az árutermelésből), miközben az országot az egészségkárosító, silány nyugati élelmiszer felvevő piacává változtatták. E diktátum egyetlen haszonélvezője a tőkés nagybirtokrendszer,

amelynek uralma a vidék felszámolására, munkanélküliségre, a népesség nyomorához és elvándorlásához vezet. Az ágazat elsorvasztása – a nagyüzemi monokultúrával társulva – már ott tart, hogy mezőgazdaságunk az önellátási képességének a zömét is elvesztette. A kitörésnek, a nemzeti agrárstratégia rendszerének számos kulcseleme van, közülük a legfontosabbak:

- ▶ A Magyar Állam élelmezés – önrendelkezésének az EU keretében visszaszerzése. 2018 után az EU Közös Agrárpolitikája (KAP) az uniós agrárpiacok korlátlan megnyitására és a közösségi támogatások megszüntetésére kényszerül. Ezzel elveszti létjogosultságát a tagállamok agrár – teljesítőképességét gúzsba kötő kvótarend, amit el kell törölni. Ezzel együtt meg kell tiltani az alapvető élelmiszerek tőzsdére vitelét, hogy a pénzspekuláció azokkal ne idézhessen elő mesterséges hiányt. (Lásd a rizs – manipulációk miatt a korábbi években kitört éhséglázadásokat.) A KAP – nak el kell ismernie: minden tagállam nemzeti hatáskörében döntheti el, hogy a lakossági szükségletek milyen élelemfajták milyen mennyiségű előállítását igénylik és azokból mennyi árutöbblet kerülhet kivitelre.
- ▶ Az élelmezés – önrendelkezés visszaszerzése (ami nélkül az állam az élelmezés – biztonság alkotmányos követelményét nem teljesítheti) eszköz az önellátás biztosítására és az élelmi készletek közérdekű elosztásra. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar export – központúságát meg kell szüntetni. E helyett az elosztási sorrend a helyi, a regionális, az országos fogyasztás kielégítése és csak az ezen felüli többlet kerülhet kivitelre.
- ▶ Fel kell számolni az integrációs nagytőke kiváltságait, ami lehetővé teszi a kis - és középüzemek, a helyi közösségek közérdekű támogatását, a szövetkezeti önszerveződés állami segítségét, az élhető vidék újjáteremtését.
- ▶ Az új szabályozók alapján végre kell hajtani a termelési szerkezet közcélú, fenntartható átalakítását. Pl. a szántóföldi növénytermesztésben meg kell szüntetni a nagyüzemi monokultúrát, a négy hasznos növény (búza, kukorica, repce, napraforgó) kizárólagosságát. Ezek ésszerű csökkentésével nagyobb arányú földhasználatot kell biztosítani az élőkommunka igényes kertészeti és gyümölcs kultúrák hazai fajgazdagságának, az öntözésen alapuló és az ökológiai (vegyszermentes) gazdálkodás kiterjesztésének. (Az utóbbi ma a termőterület 2 százalékára korlátozódik.)
Egy nemzeti kormány a föld nemzeti önvédelmi stratégiáját a többségi társadalom támogatásával a tőkehatalom ellenérdekeivel szemben is képes megalkotni és végrehajtani. A földügy emiatt is kiélezett politikai kérdés.

2016. 12. 20.

Tanka Endre, az MTA doktora, professor emeritus